

CHURCHILLŮV PROJEV VE FULTONU

ANOTACE:

Aktivita je zaměřená na analýzu školního historického pramene, při které žáci využijí svých jazykových a zeměpisných znalostí. Na základě četby analyzují textový pramen a získají povědomí o mezinárodní situaci v Evropě na prahu studené války. Aktivitu k textu můžete využít všechny jako celek nebo jen jednotlivé části podle toho, jak se vám časově a obsahově hodí.

DOPORUČENÝ VĚK: 14+

POMŮCKY:

- PRAMEN I pro každého žáka
- PRAMEN II pro každého žáka
- anglicko-český slovník
- papír a psací potřeby

PRÁCE S TEXTEM:

1. Železná opona na mapě

Rozdejte žákům PRAMEN I a zadejte jim, aby si v textu podtrhli slovíčka, která neznají, a vyhledali si jejich význam ve slovníku. Následně ať zmiňovaná města a průběh železné opony zaznamenají do slepé mapy.

2. Poválečný stav v Evropě a Československu

Vyzvěte žáky, aby vlastními slovy shrnuli, co se po konci války změnilo v zemích střední a východní Evropy. Zeptejte se jich, zda si myslí, že je pravdivé tvrzení o skutečné demokracii v Československu, a proč ano či ne. Zadejte jim úkol, aby v textu vypátrali, k jaké reakci řečník své posluchače vyzývá.

3. Reakce na proslov a podmínky života v totalitním státě

Ptejte se žáků, jaké reakce si myslí, že projev na obou stranách železné opony vyvolal? Jaká omezení musel obyčejný člověk v totalitním nebo policejním státě snášet?

4. Představy o železné oponě na Západě

Rozdejte žákům PRAMEN II a dejte jim za úkol, aby vysvětlili, jak si železnou oponu představovala britská babička a o čem vypovídaly její představy.

5. Projev k současnému stavu Evropy

Zadejte žákům za úkol, aby ve stručných bodech sepsali koncept hlavních okruhů, které by obsahoval projev (jejich či Churchillův) charakterizující stav současné Evropy.

ZDROJE:

CHURCHILL, W.: *The Sinews of Peace* („Iron Curtain Speech“).

Dostupné na <http://www.winstonchurchill.org/resources/speeches/1946-1963-elder-statesman/120-the-sinews-of-peace>.

KRATOCHVÍL, V.: *Dejepis 9: Pátráme po minulosti učebnice pro ZŠ. Orbis Pictus Istropolitana*, Bratislava 2012.

Dostupné na <http://gsa.edupage.sk/files/dejepis-9.pdf>.

SMETANA, V.: *Odložme brýle mámení! - Churchillův fultonský projev 65 let poté*.

Dostupné na: <http://icv.vlada.cz/cz/tema/odlozme-bryle-mameni!---churchilluv-fultonsky-projev-70-let-pote-81843/tmplid-560/>.

PRAMEN I

Churchill's "Iron Curtain" Speech

"From Stettin in the Baltic to Trieste in the Adriatic an iron curtain has descended across the Continent. Behind that line lie all the capitals of the ancient states of Central and Eastern Europe. Warsaw, Berlin, Prague, Vienna, Budapest, Belgrade, Bucharest and Sofia, all these famous cities and the populations around them lie in what I must call the Soviet sphere, and all are subject in one form or another, not only to Soviet influence but to a very high and, in some cases, increasing measure of control from Moscow. [...] Athens alone - Greece with its immortal glories - is free to decide its future at an election under British, American and French observation. The Russian-dominated Polish Government has been encouraged to make enormous and wrongful inroads upon Germany, and mass expulsions of millions of Germans on a scale grievous and undreamed-of are now taking place. The Communist parties, which were very small in all these Eastern States of Europe, have been raised to pre-eminence and power far beyond their numbers and are seeking everywhere to obtain totalitarian control. Police governments are prevailing in nearly every case, and so far, except in Czechoslovakia, there is no true democracy. [...] From what I have seen of our Russian friends and Allies during the war, I am convinced that there is nothing they admire so much as strength, and there is nothing for which they have less respect than for weakness, especially military weakness."

Winston Churchill, Westminster College, Fulton, Missouri, March 5, 1946.

Churchillův projev

„Od Štětína na Baltu až po Terst na Jadranu byla napříč celým kontinentem spuštěna železná opona. Za touto linií leží všechna hlavní města starých států střední a východní Evropy. Varšava, Berlín, Praha, Vídeň, Budapešť, Bělehrad, Bukurešť a Sofie, všechna tato proslulá města i s obyvatelstvem jejich zemí se ocitla v oblasti, kterou musím nazvat sovětskou sférou, a všechna jsou vystavena nejen té či oné formě sovětského vlivu, ale i vysoké a v mnoha případech rostoucí míře ovládní z Moskvy. [...] Jediné Athény – tedy Řecko se vši svou nehynoucí slávou – mohou svobodně rozhodnout o vlastní budoucnosti ve volbách konaných pod dohledem britských, amerických a francouzských pozorovatelů. Polské vládě ovládané Ruskem se dostalo povzbuzení, aby se neoprávněně zmocnila rozsáhlých německých území, a právě probíhá masové vyhánění Němců, jehož hrozivý dosah si až dosud nikdo nedokázal představit. Komunistické strany, které v těchto zemích byly velice malé, získaly postavení a moc zdaleka přesahující počet jejich členů a ze všech sil se snaží prosadit totalitní vládu. Téměř ve všech případech byl nastolen policejní stát a prozatím nikde s výjimkou Československa neexistuje skutečná demokracie. [...] Na základě toho, co jsem viděl u našich ruských přátel a spojenců během války, jsem přesvědčen, že neexistuje nic, co obdivují více než sílu, a neexistuje nic, k čemu by měli menší vážnost, než je slabost, zvláště pak vojenská slabost.“

Winston Churchill, Westminsterská kolej, Fulton, Missouri, USA, 5. března 1946.

PRAMEN II

„Do Anglie jsem se dostala jako tlumočnice se skupinou dětí, které pozvali na návštěvu v rámci výměnného programu Ligy československo-britského přátelství. Na konci našeho pobytu v jižním Walesu byla slavnost, na které československé děti tancovaly a zpívaly. Při čaji se mě babička jednoho z britských dětí zeptala: ‚Jak se vám podařilo se sem dostat?‘ Odvětila jsem: ‚Přiletěli jsme letadlem.‘ ‚Ach, opravdu? Netušila jsem, že letadla mohou letět tak vysoko, že přeletí přes železnou oponu.‘“

Ze vzpomínek Olgy Szánto, která v 50. letech navštívila Velkou Británii